

บทความวิจัย (Research Article)

ผลของการใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
ที่มีต่อทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่ายของ
เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง

THE EFFECTS OF USING A TRAINING PACKAGE WITH PARENTAL
INVOLVEMENT ON SELF-HELP SKILL IN TOILET TRAINING OF
CHILDREN WITH MODERATE INTELLECTUAL DISABILITY

Received: May 14, 2019

Revised: June 10, 2019

Accepted: June 28, 2019

ตุลชาติ ชุ่มชื่น^{1*} ประพิมพ์พงศ์ วัฒนะรัตน์² ชนิตา มิตรานันท์³
Tullachat Chumchuen^{1*} Prapimpong Wattanarat² Chanida Mitranun³

^{1,2,3} สาขาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

^{1,2,3}Faculty of Education, Srinakharinwirot University, Bangkok 10110 Thailand

*Corresponding author, E-mail: baipaichum@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่ายของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง อายุระหว่าง 4-8 ปี จำนวน 2 คน กำลังศึกษาอยู่ในชั้นเตรียมความพร้อม 1 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดปทุมธานี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 2) แผนการจัดการเรียนรู้³ 3) แบบประเมินทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย และ 4) แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่า 1) ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับดีมาก และ 2) ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง หลังการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สูงกว่าก่อนได้รับการสอน โดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

คำสำคัญ: เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง/ ชุดฝึกการขับถ่าย/ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

Abstract

This research aims to study and compare the self-help ability of children with moderate intellectual disability in terms of excretion and using a toilet training package with parental involvement. The subjects included children with moderate intellectual disability, aged between four to eight years old and studying in the preparatory Class One in the Pathum Thani Special Education Center. The instruments used in this study consisted of the following: 1) a toilet training package with parental involvement; 2) lesson plans; 3) self-help skill in excretion assessment form and; 4) parent interview form. The data included mean and percentage and the qualitative data was analyzed using content analysis. This research revealed the following: 1) self-help ability in excretion among children with moderate intellectual disability who were taught by using toilet training package with parental involvement had a good performance level; and 2) the self-help ability for excretion among children with moderate intellectual disability were higher than before receiving an intervention by using a toilet training package with parental involvement.

Keywords: Children with moderate intellectual disabilities/ Toilet training package/ Parental involvement

ที่มาและความสำคัญ

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นอีกประเภทความพิการหนึ่งที่ต้องได้รับการศึกษาตามที่รัฐบาลกำหนด และจะต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2558: 31) เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีข้อจำกัดในทักษะการปรับตัว (Adaptive Skills) อย่างน้อย 2 ด้าน จาก 10 ด้าน และลักษณะความพิการนี้จะเกิดขึ้นก่อนอายุ 18 ปี (The American Association of Intellectual and Developmental Disabilities, 2010) ซึ่งเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง (Moderate Intellectual Disabilities) มีระดับสติปัญญา ระหว่าง 35-49 มีความสามารถสูงสุดเทียบเท่ากับเด็กปกติที่อายุไม่เกิน 7 ปี โดยเริ่มที่จะสื่อความหมายง่ายๆ ได้ อ่านเขียน คำง่ายๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น กิน นอน หิวได้บ้าง ทำเล่งง่ายๆ ได้ และสามารถฝึกให้ดูแลตนเองได้ แต่ปัญหาที่พบในเด็กกลุ่มนี้จะเป็นด้านการดูแลตนเอง (Self-Care) จากงานวิจัยของพรพรรณ แสนแปงวัง (2555) ที่ได้ศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการช่วยเหลือตนเองในด้านการใช้ห้องน้ำ ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งส่งผลให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีพัฒนาการในด้านการดูแลตนเองดีขึ้น และจากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้นที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในห้องเรียนรวม ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยสำคัญที่จะรับนักเรียนเข้าเรียน คือ ครูต้องการนักเรียนที่มีความพร้อมทางด้านร่างกาย ด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ กล้ามเนื้อมัดเล็ก พัฒนาการทางการอ่านและการเขียน และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือครูในห้องเรียนรวมต้องการให้นักเรียนพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ในด้านการขับถ่ายได้ก่อนที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนเรียนรวม

ปัญหาที่พบเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง คือ การจับถ่ายไม่เป็นเวลา ไม่สามารถรักษาความสะอาดอวัยวะของตัวเองหลังการจับถ่ายได้ ไม่สามารถควบคุมการจับถ่ายของตนเองได้ เช่น ปัสสาวะรดที่นอน อุจจาระเล็ด ไม่สามารถอั้นอุจจาระหรือปัสสาวะได้ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกเพื่อให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการจับถ่าย โดยการฝึกให้เด็กได้จับถ่ายอย่างเป็นเวลา (สุชา จันท์เอม, 2543: 125) ครูและผู้ปกครองจึงควรมีวิธีการสอนที่หลากหลายในการฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการจับถ่าย ให้กับเด็ก

ชุดฝึก หรือชุดฝึกทักษะ เป็นสื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่เป็นการทบทวนหรือเสริมเพิ่มเติมความรู้ให้แก่เด็ก ให้เด็กได้ฝึกทักษะการเรียนรู้หลายๆ รูปแบบ เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กได้มีคุณลักษณะตามที่ต้องการ และเพื่อฝึกทักษะและทบทวนสิ่งที่ได้เรียนไปแล้วให้เกิดความชำนาญ ถูกต้อง คล่องแคล่ว (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์, 2553: 96) การนำชุดฝึกมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนจึงเป็นกระบวนการ (Process) ที่ผู้สอนจัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้อย่างสะดวก ทั้งนี้ผู้สอนต้องรู้จักใช้วิธีการสอน (Method Teaching) ที่เป็นลำดับขั้นตอน จึงจะมีประโยชน์ต่อผู้สอน และผู้เรียน แม้วิธีการสอนโดยใช้ชุดฝึก หรือชุดฝึกทักษะ จะเป็นวิธีการสอนที่ดีแต่ยังขาดการเชื่อมต่อกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง ทำให้การพัฒนาเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลางไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ดังนั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเด็กมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ผู้ปกครองจึงจำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการสอน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ ร่วมมือกันระหว่างที่บ้าน ที่โรงเรียน มีการสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ร่วมกัน สร้างกระบวนการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบระหว่างผู้ปกครองและครูในการจัดการเรียนการสอน (Flore, 2001) การทำงานร่วมกันและแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกัน ถ้าผู้ปกครองและครูได้ร่วมมือ ประสานกันอบรมสั่งสอน และช่วยกันแก้ปัญหาความยุ่งยากต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กแล้ว เด็กก็จะมีโอกาสได้รับการศึกษาและเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ทุกวิถีทาง (สุวิพิชชา ประสิทธิธัญกิจ, 2545: 19) ดังเช่น ซึ่งงานวิจัยของ ชิเชโร และเฟรด (Cicero & Pfadt. 2002) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของ กระบวนการฝึกจับถ่ายโดยใช้การเสริมแรงเป็นฐานสำหรับเด็กออทิสติก โดยโปรแกรมที่ใช้ฝึกการจับถ่ายเป็นการผสมผสานวิธีการฝึกการจับถ่ายด้วยวิธีการต่างๆ ประกอบด้วยการเสริมแรงทางบวก การชี้แนะ การกำหนดตารางเวลา และการกระตุ้นแบบล่วงหน้า ผลการศึกษาพบว่าเด็กออทิสติก ทั้ง 3 คนนั้น สามารถควบคุม การจับถ่ายของตนเองได้ จะเห็นได้ว่าผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาของเด็ก เพราะเด็กจะใช้เวลามากกว่าครู ถ้าผู้ปกครองและครูได้ร่วมมือ จะสามารถนำสิ่งที่ครูแนะนำจากที่โรงเรียนไปปฏิบัติต่อที่บ้าน เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและต่อเนื่อง และเป็นการกระตุ้นให้พ่อ แม่ หรือผู้ปกครอง ตระหนักว่าจะเกิดผลดีต่อเด็กเพียงใด หากมีการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน เด็กก็จะมีโอกาสได้รับการศึกษาและเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ทุกวิถีทาง (สุวิพิชชา ประสิทธิธัญกิจ, 2545: 19)

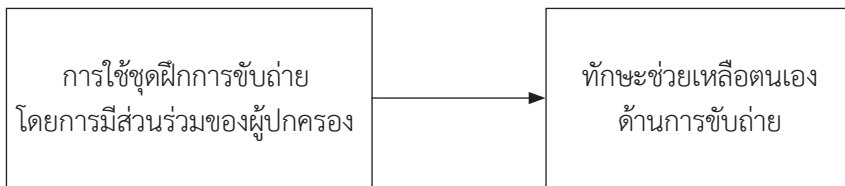
จากสภาพปัญหาที่ผู้วิจัยได้จากการสังเกต การประเมินความสามารถพื้นฐานด้านการจับถ่ายของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของผู้วิจัย การสัมภาษณ์ครูประจำชั้นที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเรียนรวมจังหวัดปทุมธานี และผู้ปกครองที่มารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ พบว่า ปัญหาที่สำคัญในการส่งต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง เข้าสู่โรงเรียนเรียนรวม คือ ปัญหาทักษะการช่วยเหลือ

ตนเอง ด้านการขับถ่าย เด็กไม่สามารถใช้ห้องน้ำและอุปกรณ์ในห้องน้ำ และไม่สามารถทำความสะอาดได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ในการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่โรงเรียนเรียนรวม ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะช่วยเหลือและเป็นแนวทางในการช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ให้สามารถขับถ่ายได้เอง โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น เพื่อส่งต่อโรงเรียนเรียนรวม และลดภาระครูในโรงเรียนเรียนรวม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ก่อนและหลังการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่ายของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง หลังการสอนของครูและผู้ปกครองโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับดี
2. ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง หลังการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สูงกว่าก่อนการทดลอง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Designs) โดยใช้แบบแผนการวิจัย One Group Pretest-Posttest Design

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง (มีระดับสติปัญญาระหว่าง 35–49) ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ และมีใบรับรองความพิการ อายุระหว่าง 4–8 ปี และไม่มีคามพิการซ้อน กำลังศึกษาอยู่ที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2 คน โดยมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง (มีระดับสติปัญญาระหว่าง 35–49)

ขั้นตอนที่ 2 ครูผู้สอนทำการสังเกตและคัดเลือกเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ที่มีปัญหาในทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ถึงปัญหาของพฤติกรรมกรรมการขับถ่ายที่เกิดขึ้นที่บ้าน เพื่อนำมาเป็นแนวทางการออกแบบชุดฝึก

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยประเมินเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ที่มีปัญหาในทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย จากขั้นตอนที่ 3 โดยการสังเกตและประเมินการขับถ่ายด้วยแบบประเมินความสามารถพื้นฐานทักษะการช่วยเหลือตนเอง ทักษะที่ 3 การขับถ่าย โดยอิงตามหลักสูตรสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2561 และเลือกเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ขั้นตอนที่ 5 ผู้ปกครองยินดีให้ความร่วมมือตลอดการวิจัย และยินยอมให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ประกอบด้วย

1.1 คู่มือการใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ประกอบด้วย บทนำ หลักการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หลักการสอนทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน หลักการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และแผนการจัดกิจกรรมการสอน แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ระหว่างคู่มือการใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สำหรับผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลางและเนื้อหาในหลักสูตร โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการลดเนื้อหาการใช้คำ และเพิ่มรูปภาพประกอบ เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้ปกครอง จำนวน 5 แผน ดำเนินการสอนทุกวันพฤหัสบดี โดยผู้ปกครองเป็นผู้ทำการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำนวน 1 ครั้ง/สัปดาห์ รวม 5 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา

(Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 และปรับปรุงตามที่คุณผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ เรื่องการใช้คำควรเป็นคำที่ผู้ปกครองเข้าใจได้ง่าย

1.3 แบบบันทึกการนิเทศผู้ปกครองที่บ้าน เป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อบันทึก พฤติกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ขณะที่ผู้ปกครองสอนที่บ้าน และบันทึก การให้ข้อเสนอแนะ และรายละเอียดเพิ่มเติมที่ครูพบ หลังจากการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง

2. แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน ดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 เป็น เวลา 5 สัปดาห์ สอนสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที ดำเนินการสอนในวันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ และ วันพฤหัสบดี แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญเสนอให้ปรับการใช้คำในแผนการจัดการเรียนรู้ และการตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมให้สามารถวัดพฤติกรรมได้

ตาราง 1 กำหนดการการดำเนินการวิจัย

แผนที่	ชื่อแผน/กิจกรรม	สัปดาห์ที่	เนื้อหาในการสอน	หมายเหตุ
1	รู้จักอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็น ในการใช้ห้องน้ำ โดยการชี้ หรือบอกได้ และใช้อุปกรณ์ ต่างๆ ในห้องน้ำได้	1	อุปกรณ์ต่างๆ ในห้องน้ำ ได้แก่ ชักโครก/ ส้วมแบบนั่งยอง สายฉีดก้น/ขันน้ำ กระดาษชำระ สบู่ล้างมือ หรือเจลล้าง มือ อ่างล้างมือ ก๊อกน้ำ และผ้าเช็ดมือ	
2	การถอดกางเกง/กระโปรง และกางเกงในก่อนการใช้ ห้องน้ำ	2	วิธีการถอดกางเกง/กระโปรง และ กางเกงใน	
3	เมื่อฉันท้องกดชักโครก/ ราดน้ำ	3	ขั้นตอนการกดชักโครก/ราดน้ำในโถส้วม	
4	การทำความสะอาดหลัง ขับถ่าย	4	การทำความสะอาดหลังการขับถ่าย ได้แก่ การทำความสะอาดก้น การทำ ความสะอาดอวัยวะเพศ การล้างมือ	
5	การใส่กางเกงในและ กางเกง/กระโปรง หลังการ ใช้ห้องน้ำ	5	วิธีการใส่กางเกงในและกางเกง/ กระโปรง หลังการใช้ห้องน้ำ	

การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ดำเนินการสอนในวันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดีจะเป็นการนิเทศผู้ปกครองที่บ้าน

3. แบบประเมินทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ด้านการขับถ่าย ลักษณะของแบบประเมินเป็นแบบ Rubrics แบ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 4 ระดับ คะแนนรวม 48 คะแนน แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ปรับวิธีการวัดผลคะแนนรวม ให้อธิบายวิธีการวัดผลคะแนนรวมให้ชัดเจน และหาความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน (Inter-Rater Reliability: IRR) โดยผู้ประเมิน 2 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 87.50 เป็นไปตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

4. แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง (Interview Form) แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลวิจัย ส่วนที่ 2 ข้อมูลผู้ถูกสัมภาษณ์ และส่วนที่ 3 คำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้เรียบเรียงคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ และใช้บทสนทนาที่ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจได้ง่าย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย หมายเลขข้อเสนอการวิจัย SWUEC-249/61E จากสถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดปทุมธานี เพื่อดำเนินการทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย
3. ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง และเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง เพื่อสำรวจลักษณะของห้องน้ำ อุปกรณ์ภายในห้องน้ำ และบริเวณที่ใช้ทำการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ก่อนทำการวิจัย
4. นำแบบประเมินทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ด้านการขับถ่าย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปประเมินกับกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยก่อนการทดลอง (Pretest) บันทึกคะแนนผลการประเมินก่อนการทดลอง เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล
5. ผู้วิจัยทำการปฐมนิเทศผู้ปกครอง ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ในการวิจัย มอบชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ซึ่งประกอบด้วย คู่มือการใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สำหรับผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง และแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครอง จำนวน 5 แผน อธิบายวิธีการใช้คู่มือฯ อบรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในเรื่องทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย วิธีการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา แจ้งกำหนดการเรียนรู้ การนิเทศผู้ปกครองที่บ้าน และตอบข้อซักถาม ข้อสงสัย ของผู้ปกครอง ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง

6. ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ เริ่มวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 และสิ้นสุดวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2562 ที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดปทุมธานี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 เป็นเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ทำการสอนในวันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ โดยใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม 30 นาที ดังตาราง 2

ตาราง 2 แผนการจัดกิจกรรมการสอนในแต่ละสัปดาห์

ครั้งที่	การทำกิจกรรม	วัน	สถานที่	หมายเหตุ
1	ครูสาธิตการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลางให้ผู้ปกครองดู	จันทร์	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดปทุมธานี	ครูให้คำแนะนำในการสอน
2	ครูสาธิตการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลางให้ผู้ปกครองดู	อังคาร	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดปทุมธานี	ครูให้คำแนะนำในการสอน
3	ผู้ปกครองทดลองสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ครูให้คำแนะนำ	พุธ	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดปทุมธานี	ผู้ปกครองสอนเสร็จ ครูให้ข้อเสนอแนะทันที

7. ผู้วิจัยลงพื้นที่นิเทศผู้ปกครองที่บ้านในวันพฤหัสบดีของทุกสัปดาห์ นิเทศในประเด็นการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย ตามแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครอง โดยให้ผู้ปกครองสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครอง ครูให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะในครั้งต่อไป และบันทึกผลการนิเทศผู้ปกครองที่บ้าน

8. เมื่อดำเนินการทดลองครบแล้ว จึงดำเนินการประเมินทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ด้านการขับถ่าย หลังการทดลอง โดยใช้แบบประเมินชุดเดียวกับแบบประเมินก่อนการทดลอง

9. ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ปกครองเป็นรายบุคคล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง (Interview Form) แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งมีผู้วิจัย และผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นความเรียง

10. นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ด้านการขับถ่ายของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ก่อนและหลังการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มาสรุปผลวิเคราะห์ข้อมูล ตามเกณฑ์การให้คะแนนที่สร้างและอ้างอิงจากแบบประเมินความสามารถพื้นฐาน ประจำปีการศึกษา 2561 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดปทุมธานี ดังนี้

- 37-48 คะแนน หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับ **ดีมาก**
- 25-36 คะแนน หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับ **ดี**
- 13-24 คะแนน หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับ **ปานกลาง**
- 0-12 คะแนน หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับ **ปรับปรุง**

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเปรียบเทียบทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ก่อนและหลังการสอน โดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลจากการจัดบันทึกการสัมภาษณ์ผู้ปกครองที่ได้มีส่วนร่วมในการวิจัย และข้อมูลจากการบันทึกเสียงที่ถอดเป็นบทสนทนา มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง หลังจากรับการฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับดีมาก ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลของทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ก่อนการสอน และหลังการสอน โดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง

เด็กคนที่	เป้าหมายการวิเคราะห์งาน (Task Analysis)	ผลของทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ก่อนการสอน (คะแนนเต็ม 48)	ระดับความสามารถ	ผลของทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย หลังการสอน (คะแนนเต็ม 48)	ระดับความสามารถ
1	ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย	9	ปรับปรุง	45	ดีมาก
2	ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย	14	ปานกลาง	45	ดีมาก
	ค่าเฉลี่ย	11.50	ปานกลาง	45	ดีมาก

จากตาราง 3 พบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ทั้ง 2 คน มีผลของทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย หลังการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระดับดี เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลางทั้ง 2 คน ได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก (37-48 คะแนน) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งพฤติกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ก่อนและหลังการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีผลการวิเคราะห์ ดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ก่อนและหลังการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เป็นรายบุคคล

เด็ก คนที่	ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย		ความแตกต่างของ คะแนนความก้าวหน้า ($X_2 - X_1$)	แปลผล
	ก่อนการสอน (X_1) (คะแนนเต็ม 48)	หลังการสอน (X_2) (คะแนนเต็ม 48)		
1	9	45	+36	มีพัฒนาการ เพิ่มขึ้น
2	14	45	+31	มีพัฒนาการ เพิ่มขึ้น
ค่า เฉลี่ย	11.50	45.00	+33.50	มีพัฒนาการ เพิ่มขึ้น

จากตาราง 4 พบว่า คะแนนทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง เพิ่มขึ้นตั้งแต่ +31 ถึง +36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (12 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 25 โดยอ้างอิงจากสูตรคำนวณของพิชิต ฤทธิ์จรูญ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2561: 217-218) แสดงว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ทั้ง 2 คน ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีคะแนนทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย สูงขึ้นกว่าก่อนการสอน โดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ทั้ง 2 คน

ตาราง 5 ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.) ของชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

จำนวนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง (คน)	คะแนนเต็ม	ผลรวมคะแนนก่อนการสอน	คะแนนเฉลี่ย	ผลรวมคะแนนหลังการสอน	คะแนนเฉลี่ย	E.I.	คิดเป็นร้อยละ
2	48	23	11.50	90	45	0.9178	91.78

จากตาราง 5 พบว่า ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง จำนวน 2 คน ก่อนการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สามารถทำคะแนนจากการประเมินทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ก่อนการสอน ประเมินโดยใช้แบบประเมินทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ที่มีคะแนนเต็ม 48 คะแนน ได้ผลรวมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ทั้ง 2 คน เท่ากับ 23 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย 11.50 คะแนน และหลังการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สามารถทำคะแนนจากการประเมินทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย หลังการสอน ประเมินโดยใช้แบบประเมินทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ฉบับเดียวกัน ได้ผลรวมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ทั้ง 2 คน เท่ากับ 90 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย 45 คะแนน หากค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.9178 ซึ่งแสดงว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ทั้ง 2 คน หลังการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีคะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 91.78

ตาราง 6 ร้อยละของความก้าวหน้าของทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

คะแนนเฉลี่ยก่อนการสอน (X_1)	คะแนนเฉลี่ยหลังการสอน (X_2)	ร้อยละของความก้าวหน้า
11.50	45.00	33.50

จากตาราง 6 พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และคะแนนเฉลี่ยหลังการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เท่ากับ 11.50 และ 45.00 ตามลำดับ โดยมีค่าร้อยละของความก้าวหน้าของทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย เท่ากับร้อยละ 33.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 25) แสดงว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครองจำนวน 2 คน ที่มีส่วนร่วมในการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านรูปแบบของชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครอง มีความรู้สึกในเชิงบวก ต่อ ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ที่ครูมอบให้ไปสอนที่บ้าน ผู้ปกครอง ทั้ง 2 คนชอบรูปเล่ม ภาพประกอบ และนำไปใช้ได้จริง

2. ด้านการจัดกิจกรรมการสอนทักษะช่วยเหลือตนเองด้านการขับถ่าย พบว่า ผู้ปกครอง รู้สึกดีต่อการจัดกิจกรรมการฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น พูดคุยร่วมกันแก้ไขปัญหา รวมถึงเสนอแนะวิธีการสอนในรูปแบบต่างๆ ที่จะนำมาสอนบุตรหลาน

3. ด้านการทำงานร่วมกัน และมีส่วนร่วม ระหว่างครูและผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครอง รู้สึกดีที่ได้ทำงานร่วมกับครู ในช่วงแรกผู้ปกครองจะยังไม่กล้าพูดหรือแสดงความคิดเห็นกับครู แต่เมื่อได้ทำงานและสอนร่วมกัน ผู้ปกครองพูดคุยกับครูมากขึ้น มีการเสนอความคิดเห็น เสนอวิธีการสอน และแลกเปลี่ยนข้อมูลต่อกัน

4. ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้ปกครอง และสื่อการเรียนการสอนที่ใช้สอนทักษะช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย พบว่าผู้ปกครองรู้สึกพอใจต่อแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้ปกครอง มีการอ่าน และศึกษาคู่มือก่อนการใช้แผน สอบถามวิธีการใช้กับครู มีการใช้แผนตามลำดับขั้นตอน และใช้สื่อการเรียนการสอนจริงตามแผน

5. ด้านการนิเทศการสอนที่บ้านของครู พบว่า ผู้ปกครองรู้สึกยินดีที่ครูได้ไปนิเทศการสอนที่บ้าน ผู้ปกครองมีการเตรียมสถานที่ เตรียมสื่อการเรียนการสอน ก่อนที่ครูจะไปที่บ้าน ผู้ปกครองทั้ง 2 คนยังมีทัศนคติเชิงบวกรู้สึกยินดีที่ครูได้มาเยี่ยมบ้าน มาติดตามผลการดำเนินงานของผู้ปกครอง

6. ด้านข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่อยากให้ครูทำต่อไป พบว่า ข้อเสนอแนะที่ผู้ปกครองต้องการให้สอนเพิ่มเติมในครั้งต่อไป ผู้ปกครองต้องการให้ครูสอนเกี่ยวกับทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ในด้านอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานช่วยเหลือตัวเองในทักษะการใช้ชีวิต

สรุปผลการวิจัย

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง มีทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย หลังการสอนของครูและผู้ปกครองโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับดีมาก

2. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง มีทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย หลังการใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สูงกว่าก่อน ใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

อภิปรายผล

จากสมมติฐานข้อที่ 1 ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลางหลังการสอนของครูและผู้ปกครองโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับดี พบว่า การสอนทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย โดยใช้ชุด

ฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ทั้ง 2 คน อยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้ เนื่องมาจาก ขั้นตอนการสร้างชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีการศึกษาความต้องการของผู้ปกครอง การสำรวจบ้านของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ทั้ง 2 คน และใช้การตรวจสอบคุณภาพของชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้แก่ ความตรงตามเนื้อหา จึงทำให้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีคุณภาพ สามารถพัฒนาเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ให้มีทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร คำมูล (2554) ได้เปรียบเทียบและศึกษาความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง ด้านการแต่งกายของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการทดลอง ฝึกแต่งกาย โดยการใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย ผลการวิจัย พบว่า 1) ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเด็กเรียนได้ อายุ 6-10 ปี ที่มีระดับเขavnปัญญา 50-70 หลังการใช้ชุดฝึกกิจกรรมการแต่งกายมีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายอยู่ในระดับดีมาก 2) เปรียบเทียบความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหลังการฝึกโดยการใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย สูงกว่าก่อนการฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานข้อที่ 2 ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง หลังการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สูงกว่าก่อนการทดลอง พบว่าทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง หลังการสอนโดยใช้ชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ทักษะการดูแลตนเองและทักษะชีวิตประจำวัน และจากการที่ได้นำชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มาสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ยังช่วยเสริมให้เกิดทักษะที่คงทน ชุดฝึกสามารถให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมทันทีหลังจากจบบทเรียนนั้นๆ หรือให้มีการฝึกซ้ำหลายๆ ครั้ง เพื่อความแม่นยำในเรื่องที่ต้องการฝึก หรือเน้นย้ำให้ทำชุดฝึกเพิ่มเติมในเรื่องที่ผิดหรือต้องการปฏิบัติเพิ่มเติม (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2553: 96-97) ภายในชุดฝึกได้มีการแยกย่อยกิจกรรม (Task Analysis) เทคนิคและวิธีการสอนที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง และผู้ปกครอง นั้นสามารถเรียนรู้และจดจำกิจกรรมหรือทักษะนั้นได้ จะเห็นได้ว่าทักษะการช่วยเหลือตนเอง เป็นทักษะที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง และต้องการการสนับสนุนอย่างมากและฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ แสนแปงวัง (2555) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการช่วยเหลือตนเองในด้านการใช้ห้องน้ำของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการทดลองฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเองในด้านการใช้ห้องน้ำ โดยใช้กิจกรรมเสริมทักษะการช่วยเหลือตนเอง พบว่า 1) ทักษะการช่วยเหลือตนเองในด้านการใช้ห้องน้ำของเด็กปฐมวัยที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ อายุ 6-10 ปี หลังการใช้กิจกรรมเสริมทักษะการช่วยเหลือตนเองมีทักษะการช่วยเหลือตนเองในด้านการใช้ห้องน้ำสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ในระดับดีมาก 2) ทักษะการช่วยเหลือตนเองในด้านการใช้ห้องน้ำของเด็กปฐมวัยที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหลังการใช้กิจกรรมเสริมทักษะการช่วยเหลือตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การสอนการช่วยเหลือตนเอง ควรจัดตามลำดับจากง่ายไปหายาก (สุจินต์ สว่างศรี, 2552: 91) โดยใช้เทคนิคที่ช่วยสนับสนุนให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง เกิดการเรียนรู้ และบรรลุเป้าหมายได้ง่ายขึ้น คือ การวิเคราะห์งาน (Task Analysis) เป็นวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง วิธีหนึ่ง ซึ่งครูจะมีการวางแผนการสอนเป็นอย่างดี มีเป้าหมายชัดเจน และแบ่งกิจกรรมหรืองานใดงานหนึ่งเป็นขั้นตอนย่อยๆ จากขั้นตอนแรกไปจนถึงขั้นสุดท้ายจนเด็กทำได้สำเร็จ การพัฒนาด้วยรูปแบบนี้จึงเป็นวิธีการที่เกิดประโยชน์อย่างมาก เพราะหลังจากที่มีการนำรูปแบบนี้มาใช้ร่วมกับการให้แรงเสริม จะเห็นได้ว่า เด็กมีพัฒนาการความมั่นใจในความสามารถของตนเอง สามารถทำงานจนเกิดผลสำเร็จ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551: 23) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมาศพร แก้วทอง (2551) ได้ศึกษาการสอนทักษะการช่วยเหลือตนเองสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางสติปัญญา ระดับรุนแรงโดยการวิเคราะห์งานร่วมกับการใช้ภาพประกอบ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับรุนแรงทั้งสามคนสามารถปฏิบัติทักษะการช่วยเหลือตนเองในการใช้ห้องน้ำได้ถูกต้องทุกขั้นตอนหลังได้รับการฝึกโดยการวิเคราะห์งานร่วมกับการใช้ภาพประกอบ 2) หลังได้รับการฝึกโดยการวิเคราะห์งานร่วมกับการใช้ภาพประกอบ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับรุนแรงทั้งสามคนสามารถปฏิบัติทักษะการช่วยเหลือตนเองในการใช้ห้องน้ำได้ดีกว่าก่อนการฝึกโดยการวิเคราะห์งานร่วมกับการใช้ภาพประกอบ

นอกจากนี้การให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการสอน และการฝึกเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ร่วมกับครูนั้น จะช่วยให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง นั้นเกิดความผ่อนคลาย ความเชื่อใจ เนื่องด้วยพ่อแม่ หรือผู้ปกครองเป็นผู้ดูแลซึ่งอยู่กับตัวของเด็กเป็นประจำทุกวัน การใช้วิธีนี้จึงทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี และมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ความร่วมมือของครูและผู้ปกครอง จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหา และทำให้เกิดผลสำเร็จได้ (กุลยา ก่อสุวรรณ, 2553: 196) สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครองจำนวน 2 คน ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดทางบวกต่อการจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้ และเห็นด้วยกับการที่ครูได้ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมด้วย เพราะผู้ปกครองจะได้รับรู้ในทุกขั้นตอนในการสอน หรือการฝึก มีการนิเทศการสอนที่บ้าน ผู้ปกครองรู้สึกพอใจกับการไปที่บ้านของครู ยังเป็นการเยี่ยมบ้านของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลางและผู้ปกครอง การได้ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมนั้นยังเป็นการสร้างและรักษาสัมพันธ์กับผู้ปกครองให้คงอยู่ต่อไป ผู้ปกครองและครูต้องสื่อสารกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ อีกทั้งครูต้องเป็นผู้ที่พ่อแม่ผู้ปกครองสามารถติดต่อ เข้าถึงได้ง่าย และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้พูดคุยและซักถาม (กุลยา ก่อสุวรรณ, 2553:188) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการพัฒนาในลักษณะนี้เป็นการพัฒนาที่ดี ที่ครูและผู้ปกครองได้ทำงาน และประสานความร่วมมือของครูและผู้ปกครอง ทำให้เด็กพัฒนาไปสู่เป้าหมายได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของหมลา บุญกาญจน์ (2559) ได้สร้าง ศึกษาประสิทธิภาพ และศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองสำหรับเด็กสมองพิการ ผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองสำหรับเด็กสมองพิการอยู่ในระดับดี ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองสำหรับเด็กสมองพิการอยู่ในระดับดี และความเหมาะสมของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองสำหรับเด็กสมองพิการอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของเบนเน็ตต์ (Bennet, 2012) ได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโปรแกรมการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเพื่อพัฒนาเด็กออทิสติก (Parental Involvement in Early Intervention Programs for Children with Autism) ผลการศึกษาพบว่า การที่ผู้ปกครองไม่ได้มีส่วนร่วมในโปรแกรม การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็ก เนื่องจากเด็กไม่ได้รับการฝึก หรือช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้โปรแกรมการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มไม่ได้ผลและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ในทางตรงกันข้ามหากผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในโปรแกรมการฝึกอย่างต่อเนื่อง และนำไปฝึกที่บ้านอย่างสม่ำเสมอ พบว่าเด็กจะมีพัฒนาการที่ดีขึ้น อย่างเห็นได้ชัด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ครูต้องใจเย็น อดทน และเริ่มต้นบทเรียนด้วยความสนุกสนาน เพื่อสร้างความไว้วางใจให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง และผู้ปกครอง และแจ้งขั้นตอนการวิจัยให้ผู้ปกครองทราบในทุกๆ ขั้นตอน
2. ครูควรมีการเตรียมความพร้อมสถานที่สำหรับการเรียนการสอน และการทำกิจกรรม โดยไม่ควรมีสิ่งรบกวนความสนใจในห้องเรียน ขณะที่ทำการเรียนการสอน
3. ในการสอน ครูและผู้ปกครองควรอยู่ด้วยกันเสมอ เนื่องจากมีกิจกรรมที่ครูและผู้ปกครองต้องสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลางในห้องน้ำร่วมกัน เช่น กิจกรรมฝึกสวมหรือถอดกางเกง, กระจโปรง เป็นต้น เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นภายในห้องน้ำ เพื่อความปลอดภัย และอนามัยของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง
4. การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ควรสอนในลักษณะกลุ่มเล็ก 3-5 คน โดยจับคู่ ผู้ปกครองกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง เพื่อให้ผู้ปกครองและเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง เข้าใจได้ง่าย และครูสามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง หรือให้ข้อเสนอแนะอย่างทั่วถึง
5. การปฐมนิเทศผู้ปกครอง และการนิเทศผู้ปกครองที่บ้าน ควรมีการนัดหมายกันล่วงหน้าในการทำกิจกรรม เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ครูและผู้ปกครองจึงควรให้ความสำคัญกับขั้นตอนนี้
6. การเสริมแรง เป็นสิ่งที่สำคัญ เนื่องจากเด็กแต่ละคนมีความสามารถไม่เท่าเทียมกัน ครูและผู้ปกครอง ควรใช้เวลาเด็กแต่ละคน และให้การเสริมแรงเด็กทุกครั้ง เมื่อเด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้สำเร็จ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรสร้างชุดฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเอง เพื่อสอนในทักษะย่อยอื่นๆ เช่น การรับประทานอาหาร การอาบน้ำ หรือการแปรงฟัน
2. ควรพัฒนาชุดฝึกการขับถ่าย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่น เช่น ออทิสติก เป็นต้น
3. ควรขยายผลให้กับพ่อ แม่ ผู้ปกครองที่มีบุตรหลาน เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่นๆ หรือเด็กปฐมวัย เพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเอง ด้านการขับถ่าย

บรรณานุกรม

- กุลยา ก่อสุวรรณ. (2553). *การสอนเด็กที่มีความบกพร่องระดับเล็กน้อย (Teaching Children with Mild Disabilities)*. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรีนติ้งแอนด์พับลิชชิง.
- ทมลลา บุญกาญจน์. (2559). *การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเอง สำหรับเด็กสมองพิการ. ปรินูญานินพนธ์ ปร.ด. (การวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552. (2552, 8 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา* (เล่ม 126 ตอนพิเศษ 80 ง, น. 45). สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2561 จาก <http://www.mua.go.th/users/he-commission/doc/law/ministry%20law/1-42%20handicap%20MoE.pdf>
- พิชิต ฤทธิจรรณ. (2561). *เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551. (2551, 5 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา* (เล่ม 125 ตอนที่ 28 ก, น. 2).
- พรพรรณ แสนแปงวัง. (2555). *การพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองในด้านการใช้ห้องน้ำของเด็กปฐมวัยที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโดยใช้กิจกรรมเสริมทักษะการช่วยเหลือตนเอง*. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
- มาศพร แก้วทวง. (2551). *การสอนทักษะการช่วยเหลือตนเองสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางสติปัญญา ระดับรุนแรงโดยการวิเคราะห์งานร่วมกับการใช้ภาพประกอบ*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมพร คำมูล. (2554). *ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโดยใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย*. ปรินูญานินพนธ์ (กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย)) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *เรื่องที่ 6 คู่มือครู เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบการจัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (กลุ่มฝึกได้)*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: วุเนน.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2558). (ร่าง) *คู่มือหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2558*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุนันท์ สินธพานนท์. (2553). *นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- สุนันต์ สว่างศรี. (2552). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

สุชา จันทน์เอม. (2543). *จิตวิทยาเด็ก*. (พิมพ์ครั้งที่ 4.). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุวพิชชา ประสิทธิ์ธัญกิจ. (2545). *การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และเด็กพิเศษ*.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

American Association on Intellectual and Developmental Disabilities. (2010). *Intellectual Disability: Definition, Classification, and Systems of Supports*. (11th Edition).
Washington DC. The American Association of Intellectual and Developmental
Disabilities.

Bennett, Alexis. (2012). *Parental Involvement in Early Intervention Programs for Children with Autism*. Master of Social Work Clinical Research Papers. Paper 113.1-9.
Retrieved July 12, 2018 from http://sophia.stkate.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1113&context=msw_papers